

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România și străinătate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacția și administrația: Strada Prundului Nr. 15.

Inseratele se primesc la administrație. Prețul după tarif și înveștă. Manuscrisele nu se înapoiază. TELEFON Nr. 226.

Ioan M. Moldovanu.

— Spicuri din scrisorile lui —
de Dr. Ioan Urban Jarnik.

Când în zilele 21 și 22 l. c. tânărul meu prieten Dr. H. Petra Petrescu părăsind Franzensbad, spre marea mea bucurie dete o raită pe la locul meu de naștere Potștym. Amintirile noastre ale amândurora au sbrut peste munți și văi până hăi colo în depărtare la patul de durere pe care îl știeam culcat pe vrednicul bărbat, prepositul consistoriului din Blaj, Moldovan. Și cum să fi fost altfel, de vreme ce acum patru ani am fost împreună cu tatăl lui Petrescu găzduți de către Măria Sa în zilele jubilate ale Asociației cari aveau loc tocmai în orașul în care eu am petrecut în vara anului 1876 vre o șase săptămâni și 1879 opt zile, oaspe și atunci al aceluiași bărbat însemnat. Nu bănuim stând la vorbă cumcă părintescul prieten al nostru o și scăpat de chinuri odihnind în veci. Numai în ziua ce urma după plecarea oaspei meu binevenit, veni înștiințarea pe cale telegrafică, la care am răspuns îndată tot pe aceeași cale.

Intorcându-mă la Praga, cel dintâi lucru de care mă apucaiu, fu să mă răpelesc la teancul de scrisori trimise mie din partea repositului în anii 1877—9 și 1885. Peste tot în dela el 15 scrisori și 10 cărți postale cari afară de doine și strigături din Ardeal adunate la îndemnul lui și scoase la iveală de Andrei Bărganu și de mine, imi vor rămânea moștenire ce am s'o păstrez cu sfințenie.

Cetind cu înduioșare cele scrisori, imi iau voie să pun înaintea stimătorilor celorlalte unele mostre nădăduind că n'are să mi-se iee în nume de rău. Voiu transcrie pasajele întocmai cum le-a pus pe hârtie repositul, căci rău mi-ar ședeia de aș vrea să-i schimb ortografia etimologică de care se folosea.

Cel dintâi semn de interes este scrisoarea cu data de 25. Sept. 1876, în care mă felicitază cu prilejul cununiei mele:

»E-ă pentru ce nu am potutu a Ve descoperi gratulațiunile mele și urările de fericele atunci, candu se cuvenia. Ve rogu se le primiți acum cu încredințare deplină, că ele purescu din adâncul animei.»

Adaug îndată dintr'o scrisoare

fără dată următoarele din anul 1877.

»Adi e a opt'a di, de candu am primitu ultim'a corespondința a domniei tale. Mi pare forte bene că în momentele de bucuria ti aduci a mente de mene.

Primesce gratularile mele cele mai sincere pentru ambe scriile îmbucurătorie, ce mi-ai comunicatu. Fia miculu betșian sanetosu, cresca într'u întielep-ti-une spre bucuria și mângăiare pă-rențiloru sei !

Este aici vorba despre cel dintâi băiat al meu, și nu bănuim atunci nici eu nici S-Sa că noul născut cu vre-o 16 ani mai târziu din propriul îndemna are să se apuce de studiul limbei române care îi căzuse tronc la inimă întocmai ca și tătâni-său.

Până să merg mai departe cu istorisirea, imi iau voie să mărturisesc înaintea publicului românesc ceva cerând să mi se ierte. Pasă-mi-te eu acum 37 de ani mi am permis o mică strengărie față cu veneratul de mine bărbat și facă ce fel de strengărie. Este vorba de felul de a scrie sau de ortografia de care se folosea Moldovan împreună cu dascălul său, canonicul Cipariu.

Nu tăgăduesc cum că la început mă foloseam și eu tot de aceeași ortografie, cu cât însă înaintam în cunoștința limbei române, mai cu samă în cea a graiului poporan din toate părțile locuite de Români, cu atât mai mult mi se părea că scrierea etimologică nu prea se potrivește.

Cetind apoi niște colecțiuni de basme bună oară ale lui Creangă și Ispirescu și de poezii populare a le lui Alexandri, într'atâta m'am deprins cu felul fonetic al scrierii, încât par'că-mi venea greu să mă folosesc în corespondența mea cu Moldovan de scriere etimologică. De altă parte mi era teamă ca nu cumva scriindu-i altfel să nu jignesc pe părintescul meu prieten și ocrotitor. Atunci ce-mi plesni prin cap? Iau peana în mână și prefăcându-mă că doresc de a mă desăvârși în cetirea textelor vechi române, cerui să-mi deie voie ca să mă folosesc în scrisorile mele de litere străbune, va să zică cirilice. Așteptam cu sfială răspunsul veneratului bărbat căci țineam foarte mult să nu-l jignesc. Spre mare bucurie a mea iată începutul scrisorii din 18. Octombrie 1878:

»Iubite d-le Iarnik! Epistola dtale dela 20. Sept. este prima epistola cu cirile ce am primitu în vieț'a mea. Dta mai surprinsu forte placutu prein novitatea acest'a și al făcutu, ca mai tare inca, se admiru diligentiă, cu care btal de literatură româna. Nu luă de complimentu lingusitorlu că a complimentă nu este în natur'a și deprinde-riile mele, — dta al s'junsu de scl mai multa carte romanescă, decâtu unii barbati nascuti romani și cu pretensiune de-a trece de filologi romani.»

Când în vara anului 1877 am scos la iveală cel dintâi opșor al meu »Sprachliches aus rumänischen Volksmärchen« (apărut în '913 în traducere românească ca nrul 3 al bibliotecii »Ion Creangă« sub titlu: Insemnări cu privire la limba basmelor poporane românești), se'nțelege că unele exemplare au fost trimise la Blaj. Poate i se va părea cui-va cum că tiparind aici cuvintele repositului din scrisoarea lui datață din 13 August 1877, păcătuiesc în-contra smereniei cuviincioase, mă rog însă să se iee în socoteală cumcă opșorul acesta era ca un fel de »părgă«, va să zică cea dintâi lucrare a mea la care cu toate lip-surile ei în, cum aceasta se întâmplă ori căru autor.

Iată ce spune despre ea Mol-dovan:

»Epistola domniei tale dein 11 Iuliu si brosiur'a, ce mi-ai tramesu împreuna, m'au implutu de bucuria. Am doritu, se cetescu autănu cu de a merutulu aceste primitie ale ostenele-loru, ce domnia ta puu spre latrea cunoscutieloru despre limba și modulu nostru de cugetare în locuri și preintre ginti de acele, cari mai de locu nu ne cunoscu, și apoi se-ti scriu și desco-periu francu opiniunile mele deplinu convinsu, că unu barbatu că domi'a ta nice decutu nu este straiuu criticeil.

Am vedutu cu mirare petru-nderea dtale în tainele limbii nostre am vedutu cu plăcere modulu de cugetare liberu de prejudecelele atătu de lafte la alti omeni eruditi ce se ocupa cu lucruri de ale nostre.

Aceșta m'a implutu de bucuria și me face se-ti gratulezu pentru aceste începuturi de aș'ă bunu auguriu.

Asupra carticelei dtale voiu scrie în Foia prosima arătandu pretulu ei preste totu. Aci lasu se urmeze una scurta critica a supra ore-caroru cu-vente și spresiuni, cari dupa cunoscin-ti'a mea suntu almentre, seau cu situ sensu.»

Urmează 10 observări despre unele ce nu le voiu pune aici cu atât mai puțin de vreme ce s'au tipărit în critica lui.

(Va urma.)

In preajma războiului Bulgariei.

Până în momentele când scriem aceste rânduri, nu cunoaștem răspunsul guvernului bulgar la ultimul Rusiei. În schimb însă se comunică, că o parte a reprezentanților puterilor întentei au părăsit Sofia, cerându-și pașapoartele. Alte telegrame semnaleză concentrări de trupe bulgare la granița României și întrevederi diplomatice la Atena și București între reprezentanții guvernelor respective și ambasadorii puterilor beligerante.

Textul ultimului rusesc.

Fiindu-ne astăzi cunoscut textul autentic al notei rusești, îl lășăm să urmeze aici din cuvânt în cuvânt:

»Evenimentele cari se produc actualmente în Bulgaria mărturisesc hotărârea definitivă a guvernului regelui Ferdinand de a remite destinele țării sale în mâinile germanilor. Prezența oșterilor germani și austriaci la ministerul de război și la statele majore ale armatei bulgare; concentrarea trupelor bulgare la granița Serbiei; ajutorul larg, primit din partea dușmanilor noștri de către cabinetul din Sofia nu mai lasă nici o îndoială în ceace privește scopul pregătirilor militare actuale ale guvernului bulgar.

»Puterile împătritei înțelegerei, care au făcut tot ce le-au stat cu putință spre a realiza aspirațiunile poporului bulgar, în mai multe rânduri, au avertizat pe d. Radoslavoff, că orice act ostil în contra Serbiei, ar fi privit ca îndreptat în contra lor.

»Asigurările mult repetate de către șeful cabinetului bulgar, că răspuns acestor avertizări suntu con-trazise prin fapte.

»Reprezentantul Rusiei, legat Bulgariei prin neperitoarea amintire a liberării ei de sub jugul turcesc, nu poate consiști prin prezența lui, pregătirile unei agresiuni fratricide în contra unui popor slav și aliat.

»Ministrul Rusiei a primit, prin urmare, ordinul de a părăsi Bulgaria cu întregul personal al Legațiunii și al consulatelor, dacă într'un termen de 24 oare, guvernul bulgar, nu rupe în mod fățiș cu dușmanii cauzei slave și ai Rusiei și dacă nu ordonă imediată rezonare a oșterilor, care aparțin armatelor în război cu puterile împătritei înțelegerei.

Nota Franței către guvernul grec.

Deodată cu remiterea ultimului rusesc a avut loc și un schimb de note între guvernul francez și elin în chestia debarcării de trupe franceze și engleze la Salonic.

Ministrul Franței la Atena, Guillemin a trimis prim-ministrului Venizelos următoarea scrisoare:

»Din ordinul guvernului meu, am onoare de a înștiința Excelența Voastră despre sosirea la Salonic a unui prim detașament de trupe franceze și de a declara în același timp că Franța și Anglia, aliatele Serbiei, trimit trupele lor spre a o ajuta, precum spre a menține comunicațiunile lor cu dânsa. Aceste două puteri suntu încredințate că Grecia care le-a dat până acum stătea probe de amicitie, nu s'va opune la niște măsuri luate în interesul Serbiei, a cărei aliată este și ea.»

Președintele consiliului, d. Venizelos a răspuns în modul următor:

»Răspunzând scrisoarei dv, am onoare de a declara Excelenței Voastre că guvernul regal fiind neutral în actualul război european, nu poate autoriza astfel de măsură, de oare ce atinge neutralitatea Greciei într'un mod cu atât mai caracterizat cu cât purescu dela două puteri beligerante.

Prin urmare, guvernul regal are datoriu de a protesta în contra trecerii trupelor străine prin teritoriul elin.

Imprejurarea că aceste trupe suntu destinate numai a veni în ajutor Serbiei, aliată Greciei, nu modifică nici decum condiția juridică a guvernului regal, de oare ce, chiar din punctul de vedere balcanic, neutralitatea Greciei nu ar putea, înainte de realizarea cauzului foederat, să se afectată prin pericolul care amenință actualmente Serbia provocată și trimiteria în ajutorul ei de trupe internaționale.»

Pregătiri militare.

Ziarele busureștense au primit ieri următoarea știre senzațională din Ottenia.

Călători sosiți din Bulgaria spun că Bulgaria a concentrat trupe numeroase la granița României. După unele știri Bulgaria se pregătește ca în preajma declarării războiului să atace România și pe motivul acesta a concentrat foarte numeroase trupe de infanterie, artilerie și cavalerie, cari au început recunoașterile și șpionajul la granițele României. Pe înalțimile dela Marodin Bulgariei au așezat tunuri, cari dominează linia ferată între Giurgiu și București. Trupele bulgare stau în tabără la o distanță de aproximativ 4 kilometri dela granițele României, eșecutând întărituri.

LONDRA 5 Oct. Guvernul Greciei a ce pat linia ferată Salonic-Monastir până la Kenali și linia Salonic-Ueskub până la Ghemeli.

At-Meidan.

Note de călătorie, din Constantinopol.

— Fine. —

Porțim în vungul At-Meidanului, lăcaș, dinpre mare, cu călduri nalte și mărunte, noul și ponosite, cu tefenele afumate, cu prăvălii întunecoase, cu mochetă și minărețe ascuțite. Pe piața calilor sbeară căsuși și cuple bogate; trec turci, cu cealmană cât bania în cap; și cadăne, ceruște de sus până jos, ce s'ar nîște omîino negri, se duc în pași mărunți și cu capetele plecate. Dar mărturii multe suntu semădate pe aci, și glasul lui Mustafa imi mută privirea, vestindu-mă:

— Coloana serpentină!

Și această coloană își are povestea ei, căci multe drumuri a bătut până să ajungă aci, și vremuri multe au trecut dela urzirea ei. Cu patru sute șaptezeci și opt de ani, înainte de Christos, Grecii o înălțară în fața templului dela Delphi, înștiințind-o din armele luate dela Persi, în luptele crâncene dela Plataea și Salamina; și ca un prinos de prea curată cinste, adusă sfântului templu, flăcău simbolul de vitejie al armatelor lui Aristide, prin această coloană, împietrită în suvițe groase, cari se mân-

tuiau la creștet prin capete de șerpi. Iar târziu, când împăratul Constantin cel Mare, își rânduse noua sa Capitală aci, pe malul Bosforului, și când începu s'o împodobească, cu tot ce găsea mai frumos și mai de seamă în țările cucerite, printre odoarele de preț aduse, a fost și coloana serpentină, dela Delphi.

Astăzi monumentul e clumpărit de vreme. Nu mai are nici șerpii frumoși la privire, și nici tripiedul de aur, cu statuia fainică a lui Apoloni. O mână urlașă par'că l-a retezat creasta. Mustafa, apropiindu-se mai mult de mine, imi șopti:

— Se zice, că în timpul intrării păgânilor în Constantinopol, Mohamed al II-lea când a s'juns pe piața Hipodromului, aci, s'a năpustit de-a-călare și-a retezat, cu sabia, Coloana serpentină... și de atunci a rămas așa, ciuntită!

Mă dădui înapoi căți-va pași și învâluil încă odată, cu privire, mărturia vremurilor vechi... Da, e retezată ca de gura unei săbii, repezită cu mînie. E' sabia veacurilor, cari și-au scurs aci toată învrăjirea și răutatea, toată sălbătăciunea, busnită din vîgăunile Asiei, cu dărul de a vărsa sânge și a prăda totul în cale; aci e răscrucea multor căi, e tariaua, care a fost martoră și

la încoronări mărețe și la înjunghieri sălbatiche; e aria care a fost stropită și de mironidenle adormitoare ale împărăteselor și de sângele vărsat de iataganul Levantianului; e ograda sfântă, unde au dat bună și vânătorii de avuții, și gonacii gloriei și dorniciei de visare lenevoasă; aci s'au adunat obiceiuri din pământul celor trei continente vecine, s'au zămislit povești, s'au frământat și dospit credințe, făurindu-se legende peste legende, cari astăzi colindă în toate colțurile lumii, ca niște vântulețe, ce cîntă cu înflorare, frumoasă și dragă...

— Haide peste drum, să vizităm și moscheea Ahmedi ruse. Mustafa vorba din nou, și tălarăm ulița.

După ce-am cercat cu deamă-nuntul lăcașul lui Alah, zugrăvit numai în albastru, cu arcade și ferestre, cari prind trâmbe de iumînă, și păzit de jur împrejur de șapte minarete, ce stau înălțate ca niște sulci uriași, — apoi ne îndreptărăm spre fântâna împăratului Vilhelm. O cupolă înaltă, sprîjinită pe coloane de marmora, cu grădina împrejur și bănci de odihnă, — astfel e prins isvorul ce dă învioreare isetaților. Kaiserul, drept pomene a zilelor când a vizitat pe sultanul Abdul-Hamid și ca o împlinire a dorului, ce purta acest împărat, ca ori pe

unde îl trecea piciorul, să lase o che-zălie, care să vorbească lumii viitoare, despre fata lui, a vărsat mult aur și'n împărăția otomană și aci, pe At-Meidan, a înălțat acest fainic monument, închinând lui bogăția lui tot ce e mai sfânt musulmanilor: isvorul... Apa e înfruptarea întregii suflări pămîntene; ea trezește, lăviorează și ră-corește. Apa zorește sămânța și încol-tească și stinge văpaia focului mistu-itor; apa doșpește aluatul, în care rodesc toate bunătățile pământului și dă viață la tot ce se mișcă în omenire. La musulmani apa e dan'a cea mai sfîntă a dumnezeirii. Ce-i trebe că-țătoru'ui isetat? — ua isvor lîmpede și rece, apoi rugă multumitoare că l'a găsit, și'n urmă odihnă. »Setea se astămpără cu apă, și trupul se spală de necurățenie tot prin apă« — astfel glăsuște profetul arab; iar musulmanii înainte de a se raga lui Alah își spală mîinile și-și stropesc fruntea cu apă. »Până a nu intra în altarul Domnului, curățate sufletul de toată murdăria și răutatea«, spune Isus Christos, iar urzitorul islamului adaugă: »și trupul în isvor rece, ca să fi curat înaintea lui Alah...«

Fântănele turcești suntu adevărate temple de rugăciune. Astfel este a împăratului Vilhelm și astfel a sulta-

nului Ahmed al III-lea din piața Seraliului. Aceasta din urmă e zidită numai din piatră, cioplită cu mult meșteșug, e împresurată în colcoane de marmoră, împodobită cu arabescuri, cu cornișe înflorate și cu arcade aurite, iar deasupra acoperișului, cu strășina lăsată străjuște o cupolă mare și patru turnulețe. Deasupra isvorului, ce curge ca o vână de cristal, pe un fond roșu și verde, răzorită de arabescuri și brănișoare împletite, — se desprinde o inscripție, cu slove aurii, care glăsuște: »Deschide cu cheia acest isvor sfințit și curat, și chiamă numele lui Alah; bea din apa asta nescată și lîmpede, și apoi roagă-te pentru sultan«. Fântâna lui Ahmed al III-lea a fost înălțată în anul 1141, după număratoarea musulmană, ceea ce face anul 1763 după calendarul creștinilor. Tot în felul acesta sunt fântâni, care este cea mai frumoasă din Constantinopol, mai suntu cișmelele din Top-Kâne, Azab-K pui și cea dela moscheia lui Balazid.

Capitala împărății turcești nu are apă bună de băut, fiind prea sărăcie, și de aceea toate cișmelele și fântănele își aduc isvoarele de afară, de departe, de peste Bosfor și depe coastele Aegei. Mici, din localitățile Ciamicidia și Haidar-Pașa, la apropiere de Scutari, unde isvorăște apă rece ghiată și împede lacrimă.

Milano 5 Oct. »Coriera dela Sera« comunică următoarele:

In urma conflictului ruso-bulgar guvernul român a pus sub comandă militară teritoriul de pe coastele Mării negre.

Salonic 5 Oct. Călători sosiți aici spun că în fața orașelor bulgare Varna și Burgas au fost zărite vase de războiu rusești, cari par a supraveghea coasta bulgară.

Genf 5 Oct. Incepând de Mercuri au fost închise toate porturile franceze. Guvernul Franței a rechiziționat vapoare pentru expediții de trupe.

Sofia 5 Oct. Ententa a început trimiterea de trupe din Gallipoli. Se așteaptă cu siguranță încetarea acțiunii în contra Dardanelor.

Sofia 5 Oct. Conform declarațiilor făcute în Atena de ententă corpul expediționar de aproximativ 70.000 de oameni, e menit ca ajutor pentru Serbia și are să fie dirijat spre Macedonia. În prima linie însă acest corp are menirea să servească scopuri de demonstrație în contra Bulgariei.

Demersuri diplomatice.

Atena 5 Oct. Venizelos a avut zilele aceste întrevederi cu ambasadorii Germaniei, Austro-Ungariei și României, despre a căror decurs a raportat regelui. Duminică și luni Venizelos a primit în mai multe rânduri pe ambasadorul Turciei.

BUCUREȘTI 5 Oct. Ambasadorul Sârbiei a conferit cu miniștrii Brătianu și Porumbacu.

Lugano 5 Oct. Sonino a tratat timp mai îndelungat cu ambasadorii Angliei, Serbiei, Greciei și României. Ziarul »Stampa« e informat că Rusia va debarca trupe pe coasta Bulgară iar pentru italieni e destinat un alt câmp de acțiune.

Un nou împrumut al României. »Frankfurter Zeitung« înregistrează știrea, că România a contractat un nou împrumut la Londra.

SITUAȚIA

pe câmpul de războiu.

Asi dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice:

Budapesta 5 Octomvrie.—Din marele cartier general al nostru se comunică oficial cu data de azi:

În nordul monarhiei.

Pe acest câmp de operații nu s-a petrecut nimic însemnat.

La granițele italiene.

Pe frontul sud-vestic situația e neschimbată. Dușmanul nu și-a renoit atacurile pe platoul dela Vêl-Gesenit și Lafran.

În sudul monarhiei.

Trupele noastre pornind dela graniță de lângă Drina, au făcut incursiuni pe teritoriul sârb, de unde s-au reînțors cu prizonieri. De alt-cum nu s-a petrecut nici un eveniment mai însemnat.

General de divizie Hôfer, locțiitorul șefului de stat major.

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Berlin, 5 Octomvrie — Buletinul oficial al marelui cartier general german e pentru ziua de azi următorul:

Pe câmpul de operații dela

vest: Atacurile cu granate de mână, îndreptate de Englezi contra unui port la nord dela Loos, le-am respins din nou.

In atacurile acestea zadarnice contra acestui port, Englezii, pe lângă pierderi respectabile în morți și răniți, au lăsat în mâinile noastre 80 prizonieri și 2 aruncătoare de mine.

Partea de tranșeu ocupată de Francezi pe înălțimea ce se află la nord-vest dela Givenchy, eri am re-ocupat-o. Am capturat 4 mitralieze franceze. În Champagne a fost un foc mai violent de artilerie.

Focul nostru de artilerie a împiedecat înaintarea dușmanului contra înălțimei ce se află la nord-vest dela Souain, unde am observat că voia să-și atace. La Vanquois l-am prevenit pe dușman cu explozii de mine. Numeroase postamente de mine le-am distrus.

Aviatori dușmani au aruncat bombe asupra localității Biache St. Vaast, la nord-ost dela Arras. Un locuitor a fost omorât, alte pagube nu s-au făcut.

La ost și sud-ost.

Grupul mareșalului Händenburg: Rușii, după înfrângerile din 3 Octomvrie numai cu detașamente slabe și-au mai renoit atacurile lor contra pozițiilor noastre, dar pe toate le-am respins.

La celelalte grupuri de armată nu s-a petrecut nimic însemnat.

După cum am stabilit cu siguranță, patrulele rusești, ca să înșele trupele noastre, poartă coifuri germane. Natural că dacă astfel de persoane militare rusești cad în mâinile noastre, procedem față cu ele în mod sumar.

Invitare la abonament.

Cu 1-a Octombrie st. v. 1915 se deschide un nou abonament la ziarul »Gazeta Transilvaniei«.

Din acest prilej invităm cu toată stîmă pe vecii noștri abonați, precum și pe cetitorii noștri să-și reînnoiască abonamentul, respective să aboneze ziarul nostru.

Ținând cont de împrejurările extraordinare prin care trece presa noastră națională, credem că, cu toate restricțiile la care este expusă, ea merită să fie sprijinită cu deosebire în aceste vremuri de grea încercare și uriașe frământări.

Rugăm deasemenea și pe cei, cari ne-au rămas datori cu achitarea abonamentului pe lunile trecute, să-și achite datoria ca să nu fim nevoiți a-le sista trimiterea ziarului.

Prețul abonamentului

a rămas acelaș, ca până acum, anume:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Cu prilejul reînnoirii abonamentului mai rugăm pe cetitorii noștri să contribuie cât de puțin și pentru sârmanii noștri soldați nenorociți, pentru cari am deschis încă de luni de zile o colecție.

și locul, unde s'a întâmplat nenorocirea, și-mi mai spusese, că spărtura d'n geamul automobilului și preșul stropit cu sângele marelui Vizir, sunt duse la muzeu, spre păstrare și spre pomenirea acelei zile de mare cernire națională. Poate tot ca o pomenire a clipelor înfloritoare, mai stau spânzuratele, trântite aci!

— Deisprezece au fost bănușii! mă lămurii din nou călăuză. I-a spânzurat la ceasurile patru dimineața și toată zăulica i-a bănănit vântul, în vederea întregului nord!..

Mă scuturai și întorsel cepul în altă parte, căsăndu-mă să găsesc din față-mi năzărirea celor douăsprezece spânzurați, cu limbile stroșite între dinți și ochii căsați!..

I. Chiru-Nanov.

»Pentru sârmanii soldați români cărora li-s'au amputat picioare sau mâni și cari și-au pierdut lumina ochilor«.

Transport din n-rul trecut 8215 e. 88 f.

Colecta Locot. Dr. Cornel Muntean adv. dela soldații aflători pe câmpul de luptă comp. 17 a reg. 31 și anume:

Dr. Muntean Cornel, adv. Alba-Julie 20 cor.

Popa George, Tohanul vechiu 15 cor.

Câte 10 cor.: Măerșan Elisie Tohanul vechiu, Francu George Reteag, Gossler Siegfried, Olten (Schweiz).

Seceta Ștefan, inv. Mediaș 6 cor.

Câte 5 cor.: Mates Ilie, inv. Glimboaca, Nicoară Nicolae, Tohanul vechiu.

Câte 4 cor.: Pleșa Victor, inv. Zărnești, Morar Ioan, Toarcă, Seceta Aurel, Săros sâs. Eștau Avram, Sâmbăta inf.

Rusch Gustav, Sibiu 3 cor.

Câte 2 cor.: Cantor George, Cuculata, Theil Simon, Turnișor, Ștefan Victor, Țințari, Gligorea Nicolae, Orlat Văsal Augustin, Biertan, Birki Thomas Sîmnic, Tiban Samoil Rogăia, Negru Ioan Sîmnic, Dragota Ioan Aranyosegerbegy, Brumbea Ioan inv. Cincul-mare, Adam Victor Sibiu, Lînerth Thomas Gusterița, Vulcu George Secreț, Bărbat Samoilă Ucea-sup. Todea George Șinca-veche, Roclu Peare Nucet, Fota Nicolae Fundata, Tiban Valer Rogăia, Doftn Aron Cuculata, Calin Victor Ohaba, Iugastru George Dobârca, Rus Alexandru Zălatat, Dragos Petru Miersig, Argholean George Miersig, Popoviciu George Biertan, Tarnovean Alexandru Sibiu, Macal Pavel Noul-săseș, Vlad Iuon Sîmnic, Achimet Nicolae Vidra, Măss Wilhelm Sibiu, Schenker Iohanu Metzdorf, Fornog George Cloaster, Fratila Aleman Calvaseș, Déaș Andrăș Sântămăria, Béres Ferencz Tésfalva, Horváth Ienő Răkospatota Ufalu, Banea Vasile Curciu, Morar Nicolae Rosia, Ferlu Simion Feldioară, Micu Nicolae Igisdorful-rom., Darabant Alexandru Porumbacuul superior Friedsman Iohanu Cincul-mare.

Câte 1 cor.: Schreiber Michael Cincul-mare, Weis Martin Hundorf, Neagha Ioan Ungra, Cucea Simion Șarosuț săseș, Muntean Vasile Ucea sup, Ilie Nicolae Zărnești, Tokos Franz Cincul-mare, Nyilva Dumitru Medias, Bertuş Nicolae Cincul-mare, Bărdaș Ioan Zoltan, Mărginean George Chincoș, Furca Lajos Agnita, Pandrea Ioan Sebes, Birliș Ioan Mucendorf, Schässburger Michael Șarosuț sâs. Rohan Ioan Cuculata, Iepure Avisalon Veneția inf., Crișan Mihail Sânt Imbru, Jian Teodor Resinar, Chiper Ioan Sălnike, Perlea Pavel Kaptalan-kodos, Isvelcea Ilie Sadu, Simtion Simon Sadu, May Iohann Frăua, Clortiu George Noglorig, Voinon Neju Bucova, Zărnăcău Ioan Ruș, Cărneală Ioan Jina, Szilágyi Andrăș Hărănglab, Schuster Martin Beșu, Cozma George Mica, Babu Mihail Rof, Rațiu Teodor Rof, Bobes Gavrilă Vereșe, Ehabul Ignate Ucea inf. Dămean Petru Gurarăului, George Vasile Gurarăului, Cergit Tămaș Sebes, Ivan Izan Biertan, Murariu Teofil Biertan, Fleșeriu Costandin Biertan, Faur Ioan Buzești, Băliță Vasile Poplaca, Muntean Augustin Ibisdorful sâs. Motronea Iisei Poplaca, Cricoa Dumitru Poșaga de sus. La oaltă.

ȘTIRI.

— 6 Octomvrie n. 1915.

Un consulat imperial german în Brașov. Guvernul german a înființat în Brașov un consulat german încredințând cu conducerea agendelor consulatului pe dl H. A. Lerchen. Consulatul german e instalat în etajul prim al palatului Czelli din piața Brașovului

deasupra cafenelei »Berlin«. Oarele oficiale sunt zilnic dela orele 10 a. m. până la orele 12/2.

Trei Doamne și toți trel... Din cartea de aur a armatei, edată de biroul de presă al ministerului ces. și reg. de războiu reținem următoarele rânduri duloase:

»Infateriștii Ioan Gogonea, Aurel Sofonea și Teodor Bojocan din reg. de inf. 31, au fost întotdeauna primii cari se anunțau de bună voie, când era vorba de-o întreprindere periculoasă. În tot de-cursul războiului ei s'au distins printr'o vitejie exemplară. La o ultimă patulare s'au anunțat deasemenea de bună voie. S'au apropiat până la 300 pași de dușman murind moarte de eroi. Toți trei au fost distinși cu medalia de argint pentru vitejie el. I.«

Dumnezeu să-l odihnească!

Societatea de lectură »Andrei Șaguna« (secția teologică) din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1915/16 în ședința ținută la 14/27 Septemvrie 1915 sub presiul P. C. Sale arhimandrit. Dr Eusebiu R. Rosca director seminarial în modul următor:

Președintele: Dr Aurel Crăciunescu profesor. Vicepreședinte: Zaharie Stancu, elev în curs. III. Notar I.: Gheorghe Tămaș, elev în curs. III. Notar II.: Ovidiu Ivan, elev în curs. I. Casar: Gheorghe Jurebiță, elev în curs. II. Controlor: Liviu Roșca, elev în curs. III. Bibliotecar: Ioan Gherghel, elev în curs. II. Vicebibliotecar: Nicolae Muntean, elev în curs. I. Econom: Teodor Glodean, elev în curs. II.

Membri în comisiunea literară: Dimitrie Antal, elev în curs. III. Cornel Georgea, elev în curs. III. Ioan Truția, elev în curs. III. Nicolae Colan, elev în curs. II. Octavian Giurgiu, elev în curs. II. Horia Teculescu, elev în curs. II. Silviu Cărpinișan, elev în curs. I. Emil Pop, elev în curs. I. Iosif Stoica elev în curs. I.

Testamentul Țărului. — Corespondentul din Petrograd al ziarului danez »Sydvenska Dagbladet« anunță următoarele pe baza unor informațiuni pe cari le-a primit din cercurile Curții imperiale:

»Mai înainte de a pleca la front Țarul Nicolae a convocat pe funcționarii Curții și le-a predat testamentul. Persoanele intime de la Curte povestesc că între Țar și familia sa s'a petrecut o scenă mișcătoare. Țarina și copiii Țărului au îmbrățișat plângând pe tatăl lor, care s'a întretinut mult cu ei, zicând între altele:

»Plec acum pe câmpul de luptă, pentru ca să trag sabia în fruntea armatei mele și să apăr patria mea contra dușmanului.«

Țarina Alexandra îmbrățișă plângând pe soțul ei, care o sărută, ca și pe copiii săi. După aceea se retrase în cabinetul său de lucru și după o oră plecă pe câmpul de bătăe.

Pentru masa studenților români a mai contribuit dl Florian Coclan avocat în Dabjon, suma de 20 cor. Primească marinosul donator sincere mulțumite. Direcțiunea mesel studenților.

Umanitatea în războiu. Umanitatea, în timpuri de pace, în împrejurări normale, nu este altceva decât o simplită, dar foarte frumoasă faptă creștinească, o virtute care face cinste celui ce săvârșește o faptă umanitară, și nici nu e așa de greu să fi muncitor în timp de pace, când tu, în cele mai multe cazuri nu-ți pui prin aceasta viața în pericol. În timp de războiu însă, pe câmpul de luptă, unde șueră gloanțele de pușcă și grănelele distrugătoare, umanitatea, din simplită și frumoasă faptă creștinească, ia caracterul unei mărețe fapte vitejești, care disprețuiește și înfruntă moartea, numai pentru a putea da ajutor celui nenorocit. Aici în mijlocul celor mai săngeroase grozăvii, umanitatea este asemenea celui mai eroic act milităresc.

Actualul războiu, cu grozăviile lui ne mai pomenite, cari credeam că o să distrugă simțul de umanitate în oameni, din contră a dat multora ocaziune să dovedească că, caritatea și mila pentru cei loviți de cruzimea războiului, nu poate să lipsească de lângă aceste grozăvii, fără ea, războiul ar fi lazeoit de orăncen și de nemilos.

Multe asemenea cazuri s'au dat până acum la iveală și următorul caz de umanitate, având o importanță și mai semnificativă, fiind săvârșit de o femeie, poate ilustra și mai bine cele spuse.

Iată ce scrie revista franceză »Petit Parisien«, de pe frontul din Caucaz: »Un soldat rus a fost grav rănit în apropierea tranșeurilor turcești și în așteptarea ajutorului striga desperat. Dela ai lui deocamdată nu putea aștepta nici un ajutor căci fle-care soldat rus, ce-ar fi îndrăznit să ese din șanț, ar fi împușcat de Turci. Oăterul dăduse chiar

ordin sever ca nimeni nu se miște dela locul lui, până va sosi noaptea când vor putea da ajutor rănitului. Însă o persoană, cu inima bună, căluse ordinul de prea sever și deodată, Turcii spre ulmirea lor, văzură ieșind din tranșeea rusească o femeie care înșișită și cu pași siguri se îndreaptă spre rănit, pe care-l ridică cu grije și-l duse la ai săi. Nici un trosnet de pușcă dușmană n'a conturbat în momentele acelea liniștea văzduhului, ba din contră, Turcii ridicându-se deasupra tranșeii au acclamat cu un entus'asm de nedescris, faptă nobilă o samaritenca ruse și prelungite strigăte de »Braw Hanum« au însoțit-o până la locul de adăpost.

Pentru rănii din Turda. Pentru rănii din Turda am mai primit dela D-șoara Hortenzia Bucur din Indoi 50 cărțile de rugăciuni pentru a fi împărțite de Reuniunea noastră la rănii din Turda.

Dela credincioși bisericel gr. or. române din Așint' 10 cor. 70 fl.

Dela credincioși din parochia Ceagz s'a colectat prin D na preuteasă Varvara Purța 4 cor. 40 fl. și 200 ouă dela următorii:

D-na Pursa Varvara preoteasă Ceagz, Crisan Anică lui Ioan. Ved. Baciu Marie lui Ionas Budai Maria lui Macavei Sim. Ved. Crisnic Todora Mitrea Lină lui Ionas Buta Raveca lui Teodor. Mihuț Maria lui Vasile. Popa Ludovica lui Ionas. Crisan Ioan lui Chirilă Moldovan Marișca Ini Ioan Lazar Ludovica lui Ioan. Măier Floare lui Indrel, Baciu Savetă lui Gavrilă. Baciu Valeria lui Dinu. Crisan Anică lui Lucaclu. Roș Maria lui Ionas. Crisan Maria lui Aron, Popa Anică lui Ioanu popl. Tolan Cristină. Clongardi Ilena. Popa Veronica lui Sim. Duma Paraschie. Magyarosi Muzesne Ceagz. Iacob Marie lui Iosif. Macavei Ileana lui Vasile. Lazar Lucrație lui Teodor. Crisan Marie (mote). Crisan Raveca lui Alex. Mihuț Anica Paraschie. Ved. Budai Anică. Michis Victoria lui Iacob Crișan Marie lui Andrei.

Reuniunea femeilor române din Turda.

Lucreția Murășianu Dr. Aug. Rațiu secretară.

Cât costă un glonț de tun. Un american neavând ce lucra a socotit pe baza experințelor făcute în arsenalele americane cât costă un glonț de tun. Glonțul tunului de câmp care are un calibru 7.6 cm. costă 43 cor. Glonțul tunului de calibru 12 cm. costă 121 cor. Glonțul unui tun Haubitz cu calibru 15 cm. costă 186 cor. iar a tunului de câmp cu calibru 15 cm. costă 260 cor. Dela diametrul de 15 cm. în sus s'ă urcă valoarea unui glonț la sume oribile. Așa glonțul unui tun 60 cm. costă 1293 cm. iar a tunului 30.5 cm. 2168 cor. Glonțul tunului 35.6 cm. costă 3469 cor. în glonțul tunului 40.6 cm. reprezentă o valoare de 5200 cor.

Un torpedo sau glonțul unui vas de războiu submarin costă 3900 cor. iar materia explozivă din el costă 5830 cor. Câte milioane coroane să aruncă acum în aer, câte milioane oameni se prăpădesc în urma lor, lăsând în mizerie și năcaș alte milioane orfanii... Și cu toate aceste să zice că trăim în veacul culturii!

Apollo-Blo. Program pentru Joi și Vineri, 7 și 8 Oct. n. »Amor oșite«, dramă socială în 3 acte; Ippiko în Tripolitania (Vederi admirabile). »Al treilea sublocotenent — soția mea«, mare comedie în 3 acte; Actualități de pe câmpul de luptă.

ULTIME ȘTIRI.

Căderea cabinetului Venizelos.

Agenția pariziană »Havas« anunță din Atena:

Regele a declarat lui Venizelos, că Grecia nu e în situația de-a urma până la sfârșit politica actualului cabinet.

Ca răspuns Venizelos a prezentat regelui demisia cabinetului.

Răspunsul Bulgariei la ultimatul antantei.

Din Sofia se anunță:

Răspunsul Bulgariei la ultimul rus, englez și francez, a fost înmănat Marți înainte de amiază. Tot atunci a fost înmănat ambasadorilor antantei și răspunsul bulgar la propunerile din 14 Septemvrie ale antantei.

Poșta redacțiunii.

N. în B. Adresa d-nei Maria B. Balulescu este Brașov Strada Vămil Nr. 7.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu; Branisoe & Comp. Redactor responsabil: Ioan Lucaș.